

ROTARYS ETISKE MOTIV OG SAMFUNDSFORHOLDENE

Utdrag av past guvernör Reidar Brekkes foredrag i Trondheim

Past guvernör Reidar Brekke har holdt et foredrag i Trondheim Rotaryklub, som vi mener bør nå flest rotarianere. Vi gjen-gir et utdrag av det.

Da den første Rotaryklub ble stiftet av Paul Harris i 1905, var det eneste karakteristiske trekk, som skilte den fra klubber i sin alminnelighet, dette, at der kun skulle være et medlem fra hver bransje eller hvert yrke.

Da Fredrich Sheldon 6 år senere på konvensjonen i Portland Oregon lanserte slagordet „He profits most who serves best“ tilkjennegis utad for første gang et etisk motiv for klubbens virke. Fra Paul Harris selv har jeg fått opplyst, at hans motiv for stiftelse av den første Rotaryklub var etisk. Han følte det som et kall å arbeide for forståelse og fordragelighet mellom nærlingslivets menn. Hans idé, at der kun skulle være et medlem fra hvert yrke, bekrefter dette. Selv sa han, at forholdene i 1905 i Chicago ingenlunde lå til rette for stiftelse av en klubb med etiske formål. Det måtte beredes jordbunn for en slik klubb, og det er det, som skjer i Rotarybevegelsens første 6 år. Fra 1911 til i dag har Rotarys etiske motiv vært gjenstand for mange redaksjonelle endringer, men grunntanken er forblitt uendret. Et menneskes hensyn og offervilje like overfor hans neste søkes fremmet ved personlig bekjentskap og programmessig vennskap mellom mennesker.

Med dette etiske motiv som grunnlag spredte Rotarybevegelsen seg over verden og slo rötter i alle lande, hvor samfunnsforholdene tillot det. Hvor det gjelder forholdet mellom Rotarys etiske motiv og samfunnsforholdene, tror jeg, det kan være av interesse etter ca. 47 års forløp å forsøke seg på en vurdering. De samfunnsforhold, som påtvang Paul Harris hans kall kjenner vi. Det var en hensynsløs økonomisk kamp av alle mot alle. Denne kampen utfoldet seg

under et liberalistisk samfunnsystem uten noen begrensning eller regulering av den enkeltes handlfrihet på det økonomiske område. Der var fritt slag for den dyktige og hensynsløse.

I næringslivet var etiske motiver et fremmed begrep. Det utfoldet seg uten egen indre kontroll og uten samfunnets kontroll.

Da Paul Harris besøkte Oslo i 1933, var det den sociale forsg, den kommunale boligbygning etc., som imponerte ham mest. Han hadde vanskelig for å tro, hva han så og hørte. Da jeg året etter besøkte ham i Chicago, forstod jeg ham. Der var 13 millioner arbeidsløse i Amerika det år, og titusener av mennesker bodde i filleteiler og pianokasser utenfor Chicago.

Vi passerte dem på jernbanereisen fra Rotary Internationals kontor til Paul Harris hjem utenfor Chicago. Amerikansk Rotary og norsk Rotary befant seg i høyst forskjellig miljø. Der borte var det ubegrenset behov for sociale tiltak — hos oss var allerede de fleste sociale oppgaver under samfunnets administrasjon. Der borte var næringslivet endda praktisk talt uberørt av kontroll. Hos oss var både den indre kontroll ved næringslivets egne organer og den offentlige kontroll sterkt utbygget.

At Rotarys etiske motiv kan inspirere amerikanerne, som daglig opplever behovet for en høyere social levestandard, er forståelig. At Rotary også vinner tilslutning i lande, hvor man er kommet langt videre i social henseende, er vanskeligere å forstå. Det er imidlertid et faktum, at Rotary med sitt etiske motiv og sine etiske formål har fått en like stor tilslutning der, hvor den sociale utbygning er kommet betydelig lenger enn i Amerika. Det er neppe tvil om, at det var selve grunnmotivet i Rotary — dets serviceideal — som spredte Rotary over verden uanset

En sammenligning mellom forholdene da Rotary ble stiftet og situasjonen i dag

miljø og forhåndenværende sosiale forhold.

Det viste seg, at vår tids mennesker lot seg inspirere av Rotarys service-ideal presentert i Rotarys egenartede innramning. Programmessig vennskap — begrenset samvær — fritakelse for konkurrenters nærvær.

Denne inspirerende evne forble uberørt av forskjell i miljø, men hvor klubbene og de enkelte Rotarianere stilles overfor Rotarys 4 formål, kan det ikke unngås, at miljø og sosiale forhold får innflytelse. Hvilket bidrag yter vår klubb og hver enkelt av oss til fremme av Rotarys 4 formål. Klubb-service yter vi ved å møtes en gang i uken i godt vennskap. Det er den vesentligste av alle forutsetninger for klubb-service, men dermed er ikke formålet helt tilgodesett. Hensikten er, at dette gode vennskap skal føre til ønsket om og viljen til innbyrdes tjeneste. Den enkelte Rotarianer skal mobiliseres til en viss ytelse. Det skjer også i nye Rotaryklubber. Man redegjør for sitt yrke og bibringer hverandre en oversikt over det profesjonelle liv på stedet. Det er et betydelig aktivum i en Rotaryklub. I eldre klubber har dette lett for å ebbe ut, og følgen blir da, at man istedetfor selv å tjene lar seg betjene av fremmede foredragsholdere. Man kan utvilsomt derved få en hyggelig stund og også tilføres opplysninger av verdi, men man glir ut av den rammen som er lagt omkring klubb-service. Man fratar den enkelte Rotarianer muligheten av å øve seg i service. Jo større uvilje den enkelte Rotarianer føler mot å underholde sin klubb jo mere trenger han den assistense, som hans Rotaryklubb byr ham til å overvinne denne uvilje. Hvis yrkesforedragene ebber ut, står jegforedragene og hobbyforedragene åpne. Vi er vanligvis ikke så redde for uoppfordret å snakke om oss selv til hverdags. — Rotary oppfordrer oss til det.

Jeg tror det ville øke vår klubbs verdi som Rotaryklubb, om vi i større grad fulgte denne oppfordring. Hvor det gjelder yrkestjeneste, må vi ha for øye, at vi representerer Rotary i vårt yrke — ikke vårt yrke i Rotary. Betjener en Rotarianer seg av den adgang Rotary gir ham til klubb-service, vil den dag komme, da han ikke alene kan, men også vil yte yrkestjeneste. Det samme er tilfelle med samfunnstjeneste og internasjonal tjeneste. Den, som har lært å føle glede ved å yte service, vil finne muligheter over alt.

Vi lever i dag i et samfunn, hvor der ikke lenger spørres etter den enkelte frie vilje til service. Under parolene „økonomisk demokrati“ og „Utjamning“ har det parlamentariske flertall hos oss tatt skjeen i sin egen hånd og utmåler med den service, som den enkelte borger skal yte sine medmennesker. Den ideelle fellesskapsfølelse mellom mennesker, som en gang gav seg uttrykk i ordene „Hva der er mitt er ditt“, er endret til et massekrav, hvor ordene omstilles noget slik, at det nå heter „Hva der er ditt er mitt“. Rotary rekrutteres fra det lag i vårt samfunn, som der skal taes noe i fra. Det er derfor rimelig, at der gjør seg noe blandede følelser gjeldende hos en Rotarianer, når han stilles overfor vort 3dje formål: Samfunnstjeneste. Skal vi være ærlig, må vi vel innrømme, at ingen av oss frivillig ville ha ytet den økonomiske Community Service, som vi i dag avkreves gjennom skatter og ved begrensnng av våre muligheter til økonomisk vinning. Vi står overfor en utvikling, som yterligere vil regulere og begrense vår økonomiske frihet og utvilsomt påføre oss en øket økonomisk Community Service. Det kan synes som om våre idealer blir praktisert av andre, og at vi selv er blitt ofre for dem. Service above self sier vi. Ja — sier de andre — det bliver en realitet når du betaler mere i skatt enn du bruker selv. Det var ikke akkurat slik vi hadde tenkt oss vårt stolte slagord definert og praktisert. Vi hadde forespeilt oss rollen som de nådige og glade givere og ble tildelt den presedede citrons rolle. Det er ikke så greit, når idealer og realiteter blandes på en så ubekvem måte. Hva har vi Rotarianere i vår vurdering å stille opp mot denne utvikling uten å gli over i politiske betraktninger. Det er Rotarys idealer — med vårt eget land — vårt eget folk — m. a. o. vårt

OLYMPIA-MINNEN ÄNNU EN GÅNG - OLYMPIAMUISTOJA

Fjärran gäster på Tölö-klubbens möte den 31 juli. I första raden från höger sitter rot. da Costa från Brasilien, pres. Eino Parikka och rot. Paul Hyen från Pusan, Korea. Övriga gäster från Sverige, England, Frankrike och U. S. A. **Töölön Rotaryklubilla oli kaukaisia vieraita kokouksessaan 31.7.:** 1. rivissä oikealta rot. da Costa Brasiliaasta, pres. Eino Parikka ja rot. Paul Hyen Pusanin RK:sta Koreasta. Muita vieraita Ruotsista, Englannista, Ranskasta ja USA:sta.

eget miljø som bakgrunn — min vurdering gjelder.

Er den inspirerende evne i Rotarys idealer — i våre slagord — og i våre etiske formål — uberørt av de forandringer, som har funnet sted og finner sted i vårt miljø? Eller er idealene devaluert? Jeg vil søke et svar på disse spørsmål ved å stille den øyeblikkelige situasjon — det spesielle — opp mot det generelle som bakgrunn. Pessemisten Schopenhauer sa en gang: „Alle tiders vise har alltid sagt det samme og dærrer d. v. s. alle tiders overveldende majoritet har alltid gjort det samme — nemlig det stikk motsatte — slik vil det også være i fremtiden“.

Voltaire sa: „Vi forlater denne verden, like tåpelig og ond, som vi fant den ved vår ankomst“.

Dette er nok vise ord av megen sannhet. Mange av oss, som lever i dag, kunne kanskje endog fristes til å forsterke Voltaires ord og si, at vi forlater denne verden enda tåpeligere og enda ondere, enn vi fant den ved vår ankomst. Men slike uttalelser er utenkelige uten en bakgrunn — uten en forestilling om gode mennesker og en god verden, og det var nettopp disse forestillinger, som skapte Rotary, og som holder det vedlike. Der fins overhovedet intet miljø, som utelukker det enkelte menneske fra muligheten av å yte tjeneste. Måten hvorpå det skjer kan variere med miljøet, men det enkelte menneskes evne og vilje til og glede ved å yte tjeneste er upåvirkelig av miljø. Det var Rotarys grunnmotiv og er

det fremdeles, uten at der har gjort seg noen som helst innflasjon gjeldende.

Rotarys idealer har beholdt sin inspirerende evne ikke bare generelt, men også spesielt i vårt eget miljø. Beviset for det ligger i det stadig økende antall norske Rotaryklubber og den ånd, som møter en gammel Rotarianer i disse nye klubbene, gir ham noe å tenke på.

På vårt siste møte takket vår nyalgte president for den tillit, som var vist ham, og han satte sin lit til den assistanse, han gjorde regning på fra eldre og mere erfarne Rotarianeres side. Nyalgte guvernører har ofte henvendt seg til sine forgjengere og utbedt seg deres assistanse bl. a. som foredragsholdere på de store Rotarymøter.

Dette er visselig ganske nærliggende og naturlig, og hvor det gjelder rent administrative spørsmål, er det neppe noe å innvende mot det. Men hvor det gjelder Rotarys hovedformål: Inspirasjon til tjeneste — tror jeg det er galt. Det Rotasjonsprinsipp, som har gitt Rotary dets navn, blir brutt, hvis de eldre og erfarne blir gjengangere. Rotarys idealer er de samme — det er Rotarys idé, at nye mennesker skal stilles overfor dem hvert år — inspireres av dem — og selv tolke dem. Vi eldre og erfarne fikk en gang den gaven av Rotary — den tilkommer nå andre.

Ut fra mitt eget syn burde jeg i dag som gjenganger ha snakket om noe ganske annet, men jeg håper på klubbens tilgivelse.